

onrechte worden bijna alle methoden, die door Duitschers zijn aarbevolen buiten bespreking gelaten. Zeer lezenswaardig zijn de beschouwingen die gegeven worden over den gunstigsten tijd van de operatie bij hazenlip en gespleten verhemelte. LE DENTU wil in den regel de gespleten lip niet opereeren voor het kind 3 maanden oud is, terwijl hij de uranoplastiek eerst in het 5de levensjaar verricht. Hij bestrijdt de meening van WOLFF, die meent door vroegere operaties de levenskansen der misvormde kinderen te vergrooten.

Een duidelijk en goed overzicht der kaakziekten geeft NIMIER. Men mist in dit hoofdstuk echter ongaarne de ziekten der tanden.

Aan afbeeldingen is het 5de deel der traité weer niet rijk, maar wel schijnen mij de illustraties iets beter uitgevoerd dan in de vorige deelen.

C. F. A. KOCH.

INGEZONDEN.

EENIGE SOCIAAL-MEDISCHE OPMERKINGEN, NAAR AANLEIDING VAN EEN ZIEKENFONDSQUAESTIE.

In 1896 werd hier in Koog-Zaandijk, hoofdzakelijk door arbeiders, een vereeniging opgericht, onder den naam „Helpt Elkander Medicinaal”, ten doel hebbend zoo goedkoop mogelijk medicijnen te verkrijgen. Onderhandelingen, aangeknoopt met de hier gevestigde apothekers leden schipbreuk. Te Zaandam vonden deze arbeiders evenwel een pas gevestigd apotheker bereid, in hun voorstellen te treden.

Einde 1897 ontvingen wij ondergeteekenden van het Bestuur van genoemde vereeniging een schrijven, of wij in onderhandeling wilden treden over een op te richten ziekenfonds. Wij gevoelden beiden zeer veel voor een ziekenfonds, waarvan wij de goede werking kenden. Op een samenkomst met genoemd Bestuur, nadat wij eerst heel wat reglemententen hadden bestudeerd, brachten wij de hoofdprincipes, waaraan zoo'n fonds heeft te beantwoorden, te berde. Al heel spoedig bleek ons, dat deze arbeiders van een ziekenfonds een heel ander idée hadden dan wij. Ons principe, dat er een grens van welstand moet gesteld worden voor aspirantleden, vond algemeene bestrijding. Iedereen, die lid wenschte te worden, zou moeten worden aangenomen. De contributie, door hen voorgesteld, vonden wij ook te laag voor deze welvarende streek, met haar hooge arbeidsloonen 1). De samenkomst leidde dus tot geen resultaat. Wij vatten toen het plan op, zelf een ziekenfonds op te richten.

Door ons werd een reglement vastgesteld, in hoofdzaak ontleend aan het

1) Philantropie behoort in het ziekenfonds niet thuis. Ieder denkbeeld voor bedeeeling of onderstand, als grondslag er voor, moet wegvallen. (Dr. SNIJDERS, *De ziekenfondsen in Nederland*).

sinds ruim 25 jaar bestaand ziekenfonds in het naburige Wormerveer, welk fonds weer geschoeid is op de leest van „ct.-z.ct.” te Amsterdam. Ons ontwerp verschilt in hoofdzaak van de beide genoemde hierin, dat wij beiden als medici ons vereenigd hebben met de beide apothekers tot beheerders of „houders” van het fonds, terwijl in Wormerveer het beheer in handen is van een Commissie van heeren, geheel buiten het fonds staande. Dit zou intusschen hier, met den socialistischen geest onder de bevolking, zeker niet gelukt zijn, misschien zelfs thans niet meer in Wormerveer, als daar het fonds nog moest worden opgericht. Een Commissie voor de helft benoemd door ons „houders”, voor de andere helft te kiezen door de deelnemers, zoodra hun getal de 50 had bereikt, zou als arbiters uitspraak doen bij mogelijke geschillen, zoowel tusschen „de houders” onderling, als tusschen deelnemers en „houders”. De verdere bepalingen waren de gewone ziekenfondsbepalingen.

Wij maakten de condities van ons fonds publiek en wachtten op de dingen, die komen zouden. Er gebeurde heel wat anders, dan wij hadden verwacht. Ons fonds werd verdacht gemaakt door de socialistische leiders van „Helpt „Elkander Medicinaal”, in een plaatselijk volksblaadje, met dit gevolg, dat wij na een maand of drie nauwelijks 30 deelnemers telden.

Begin Februari l.l. werd in onze gemeenten een circulaire verspreid, ondertekend door drie erkend socialisten, waarin de hoofdgrief tegen ons fonds aldus werd geformuleerd: „de Heeren (Doctoren en Apothekers) hebben de „zaak, door het Bestuur beoogd, eenvoudig op den kop gezet, en in plaats „van de *ondergeschikten* te worden eener vereeniging, — wat toch als *loon-trekkenden* of belooning ontvangenden billijk zou wezen — hebben zij een „fonds gevormd, waarvan door hen de voordeelen worden genoten en waarbij „de arbeiders geheel afhankelijk kunnen worden van hun willekeur.” Verder werd in die circulaire medegedeeld, dat de besturen van verschillende arbeidsvereenigingen zich hadden aaneen gesloten, om zelf een fonds op te richten en „zelf een doctor behoorlijk te salariëeren.” Voor dat doel werd ieder opgewekt tot medewerking.

Thans hadden wij dus in volle werking een coalitie van arbeiders tegen ons medici en dat niet om persoonlijke redenen, maar op dezen hoofdgrond, *dat wij niet mogen zijn beheerders van een ziekenfonds, maar moeten zijn de ondergeschikten, als loontrekkende dienaren.*

Wij meenden, dat nu de tijd gekomen was, om de quaestie te brengen in de Afdeeling Zaanland van de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst. In een buitengewone vergadering van genoemde afdeeling werd, behoudens een paar artikelen (sedert gewijzigd) algeheele instemming betuigd met ons reglement, terwijl de principes, waarop de arbeiders een fonds wilden oprichten, werden afgekeurd. Alvorens echter publiek op te treden, zouden eerst een paar leden der Afdeeling met de leiders der arbeidersbeweging confereeren, om officieel te vernemen, hoe zij hun fonds dachten in te richten. Op alle vragen naar hun fonds werd geantwoond, dat dit zou worden gereglementeerd op een vergadering van aspirantleden. De conferentie had dus niet het gewensche resultaat, zoodat de Afdeeling meende nog niet te kunnen ageeren. Op een vergadering van aspirantleden,

verleden Zondag gehouden, zou besloten zijn te beginnen met een Arts op te roepen. Tot hiertoe is deze zaak op het oogenblik.

Een poging onzerzijds, om de zaak bij te leggen, leed schipbreuk.

Sedert worden, als uitvloeisel van de bemoeiingen der arbeiders hier, in het naburige Oostzaan pogingen aangewend, om eveneens een onderling ziekenfonds op te richten. Zelfs gegoede neringdoenden nemen daar aan de beweging deel. Reeds in een oproeping voor een Arts gedaan.

Thans, als slot, eenige beschouwingen, naar aanleiding van bovengenoemde feiten.

Welke zijn de hoofdargumenten tegen een fonds, zooals dat hier dreigt te ontstaan? In de eerste plaats meenen wij, dat een ziekenfonds, uitsluitend ingericht en beheerd door ziekenfondsleden, niet deugt. Welk hoofdgevaar is aan zoo'n fonds verbonden? O. i. het volgende. De medicus, die zich aan zoo'n fonds verbindt, wordt afhankelijk — hij bindt zich aan handen en voeten. Wordt na eenigen tijd het reglement door de leden zoo gewijzigd, dat hij zich er niet meer mede kan vereenigen, dat bedanken eigenlijk plicht is, dan heeft hij òf toe te stemmen, òf — zijn ontslag te nemen, maar — daarmee gaat een groot deel van zijn inkomen verloren; meestal zou hij genoodzaakt zijn, zijn geluk elders te beproeven — en daartoe komt men niet zoo licht. Bij de groote vermeerdering van het aantal artsen tegenwoordig, is dit gevaar niet denkbeeldig. Heden betalen zij bijv. *f* 2000.— morgen zien zij in, dat er ook voor *f* 1000.— een Arts is te krijgen. De medicus heeft eenvoudig dit voorstel te accepteren of — heen te gaan: een ander is bereid de ledige plaats in te nemen.

Geheel anders is de verhouding van een deelnemer of lid tot een ziekenfonds: bevalt dien het niet meer, hetzij omdat hij het niet kan vinden met den medicus, hetzij om bepalingen, waarmee hij zich niet kan vereenigen, welnu — hij bedankt als lid en is weer vrij man: hij heeft daarbij niets te verliezen.

Een tweede, niet minder gewichtig argument is voor ons, dat er geen grenzen worden gesteld van welstand voor de leden, dat iedereen, onverschillig wat zijn inkomen is, kan toetreden. Het werk van den medicus kan worden geëxploiteerd door hen, die het gewone, billijke honorarium zeer wel kunnen betalen.

Hoe hebben wij medici ons te gedragen tegenover een dergelijk optreden van het publiek, waar wij niet willen toegeven aan eischen, die onder ons medici, naar ik verwacht, algemeen onbillijk worden genoemd? Dat wij deden, wat hoe langer hoe meer als het beste wordt beschouwd, getuigt al weer het hoofdartikel in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* van 5 Maart l.l., waar wij lezen: „In den jongsten tijd immers is juist, zoowel hier te lande „als elders gebleken, dat ziekenfondsen, die niet door *geneeskundigen zelf worden „ingericht en beheerd*, de belangen der geneeskundigen in den regel al heel „slecht behartigen, en hen berooven van een deel van het loon, waarop het „door hen verrichte werk recht geeft en dat zij noodig hebben voor het „onderhoud van hun gezin.”

Welke houding hebben wij daartegen aan te nemen? O. i. is er maar één weg. Waar de tegenpartij zich aaneen sluit en zocdoende een macht

vormt, daar hebben wij dit beginsel van hen over te nemen en ons ook aaneen te sluiten.

Een schoon en navolgenswaardig voorbeeld hebben ons gegeven van 1894—1896 de Brusselsche medici. Daar bestond een onderling ziekenfonds, dat de daaraan verbonden geneeskundigen schandelijk exploiteerde. Voor een laag tarief moest hulp worden verleend aan de leden, die lang niet allen in de termen vielen voor een ziekenfonds. „Eendracht maakt macht” werd het wachtwoord en 450 medici in Brussel sloten zich aaneen, om dat fonds den kop in te drukken. „Al wie het aandurfde het brood door zijn collega ge-„weigerd aan te nemen, zou uit de geneeskundige familie worden gebannen „en voor geschandvlekt, van alle gemeenschap met zijn collega’s verstooten.”

Zij hebben overwonnen! Zelfs nu het fonds behoorlijk wil honoreeren, wordt toch alle medewerking er aan ontzegd door de medici, omdat de principes van het fonds niet deugen. Klinieken zelfs weigeren hulp aan leden van het fonds. Geen andere geneeskundigen kan het fonds krijgen dan een paar verlopen individuen, die de leden zelf niet willen. Hier zien wij — „het voordeel der vereeniging, der solidariteit.” Aan ons medici *de „plicht*, om dus ook samen te werken en zoo onzen stand voor verval te „vrijwaren.”

Het artikel, waaraan dit is ontleend is te vinden in het *Medisch Weekblad* van 27 Juni 1896.

„De klassenstrijd begint nu ook voor ons medici en de Ned. Maatschappij „tot bevordering der Geneeskunst zal in dien strijd *moeten optreden als een „vakvereeniging.*” — aldus Dr. RUTGERS in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* van 20 Juni 1896, naar aanleiding van den Haagsche Maatschappij.

Dien weg moet het op! De geschiedenis der Haagsche Maatschappij heeft het ons duidelijk geleerd. In het trekken van één lijn in dergelijke gevallen ligt onze macht. Het gevoel van collegialiteit moet worden wakker geschud, waar onze gemeenschappelijke belangen worden bedreigd. En dat dit in casu het geval is, is zeker. Krijgen de verbonden arbeiders hier hun zin, dan zien wij binnen korten tijd hetzelfde elders gebeuren: als een loopend vuurtje breidt de beweging zich uit. Nu reeds, na enkele weken, kunnen wij op de beweging in Oostzaan wijzen, als een uitvloeisel van de gisting hier.

Sluiten wij ons dus aanéén! Steunt ons collega’s! Het is niet alleen onze, het is ook uwe zaak. Laat ieder den collega, die er dreigt „in te vliegen”, waarschuwen voor het gevaarlijk pad, waarop hij zich begeeft, — gevaarlijk vooral nu de toevloed van medici te groot dreigt te worden.

Wij hebben hier een strijd aangebonden, die niet uitsluitend is in ons persoonlijk belang. Het is een strijd voor beginselen, voor beginselen, die wij niet mogen prijsgeven, omdat de toekomst van onzen stand er van zal afhangen. Steunt ons dus in dien strijd! Stelt U met ons in gelid tegenover den gemeenschappelijken vijand!

Zaandijk,
10 Maart 1898.

Dr. C. E. VAN DER HORST, Arts te Zaandijk.

Dr. C. W. VRENDENBERG, Arts te Koog a/d Zaan.

Zoo juist ontvang ik, als Secretaris der Afd. Zaanland, het volgend schrijven van collega boom te Oostzaan:

Van betrouwbare zijde weet ik thans zeker, dat alhier wordt opgericht „een ziekenfonds zonder grenzen”. Personen, die zich aanmeldden, waarvan men niet met zekerheid wist, dat zij in staat zou zijn hun contributie geregeld te betalen, worden liefst geweigerd, *zeer gegoede* personen daarentegen gaarne aangenomen. De contributie zou zijn: 10 Cents per week en per lid boven de 18 jaar, terwijl voor kinderen 2 Cent wordt betaald. Voor dit fonds zijn reeds artsen opgeroepen en naar ik verneem hebben zelfs een 24-tal, om inlichtingen gevraagd. Een medicus van een dorp in Friesland, wiens echtgenoot hier gisteren was, om een woning te zien, wil zich aan het fonds verbinden, zoo hem f 1000.— 'sjaars wordt gegarandeerd. Mij dunkt, zoo iemand kan niet behoorlijk zijn ingelicht. Een waarschuwing mijnerzijds zou eenzijdig zijn en niet veel baten.

Ofschoon het mij misschien niet mogelijk zal zijn, de vergadering door een reglement van de waarheid van het bovenstaande te overtuigen, komt het mij toch reeds nu, wenschelijk voor, dat de quaestie op onze geneeskundigen kring wordt besproken, daar de zaak wel thans alleen mij, maar in de toekomst, meen ik, den geheelen geneeskundigen stand bedreigt.

Mocht gij hieromtrent met mij, van dezelfde meening zijn, dan hoop ik, dat gij het daarheen zult willen leiden, dat binnen kort een vergadering van onzen kring worde belegd.

Zaandijk, 11 Maart 1898.

(was geteekend): Dr. H. BOOM.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

NEW-YORK. — **Druk met den stethoscoop.** Dr. H. SEWALL, vestigt in *the New-York med. Journal* van 4 Dec. j.l. de aandacht op een belangrijk verschil tusschen den vasten en den binauralen stethoscoop. De eerste, geleider van de beluisterde geluiden, zal deze sterker voortgeleiden als hij steviger wordt aangedrukt. Bij den binauralen stethoscoop heeft het omgekeerde plaats, gelijk men kan aantoonen door een tikkend horloge in een kleine doos op te hangen en de wanden van het doosje te ausculteeren. In dit instrument worden de trillingen van den beluisterden wand door de luchtkolom binnen den stethoscoop voortgeplant. Bij steviger aandrukken worden deze tiillingen gedempt, van welk verschijnsel SEWALL bij verschillende gelegenheden gebruik maakt. Drukt men op de plaats onder het tweede rechterterribekraakbeen, dan wordt de 2de toon gedempt of verdoofd; aan de punt van het hart blijft de eerste toon bewaard, maar verandert in aard en kracht door het wegvallen van bijtonen. Nu kan de eerste toon bij een zwakke contractie schijnbaar sterk zijn, als de grondtoon van den thorax harmonieert met den eersten harttoon. In dit geval zal aandrukken van den